

Redactioneel

Raimond Giard*

Disfunctionerende professionals: meer inzicht of meer toezicht?

Advocaten en artsen hebben meer gemeen dan u denkt. Er kunnen zich bij u en bij mij situaties aandienen, waarbij je aangewezen bent op de hulp van een jurist of van een medicus. Niks vrijwillige keuze, de omstandigheden eisen het gewoon. Dat impliceert dat je dus gedwongen wordt om jouw lot in handen van een professional te leggen. Als die faalt, zit jij wel met de brokstukken; het kan je zelfs letterlijk of figuurlijk de kop kosten. Bestaat er voor een dergelijke dienstverlening zoiets als een minimumkwaliteitsgarantie en zijn er onafhankelijke instanties die voortdurend waken over de kwaliteit van rechtshulp of zorgverlening? En als er dan toch nog iets te kiezen valt, maakt het dan uit op welke advocaat of arts ik een beroep doe? En ten slotte: is deze man of vrouw ook qua discretie te vertrouwen?

We hebben het over het goed functioneren van belangrijke maatschappelijke instituties – en dat is steeds bij de gratie van adequate dienstverlening door hun professionals. Hier zijn gerechtvaardigde belangen van de cliënten in het spel, hier moet voortdurend gewaakt worden over de kwaliteit van de service. Maar hoe wordt daar uitvoering aan gegeven en hoe beoordelen we die de kwaliteit? Is er adequate zelfregulatie, dat wil zeggen: zijn er kwaliteitssystemen geïmplementeerd die controleren op de prestaties van de individuele dienstverlener, maar ook de structuur en de werkprocessen van de organisatie onderzoeken? Hoe is het klachtrecht in verband met zijn belangrijke signaalfunctie geregeld? Of ligt de verantwoordelijkheid voor bewaking van de deugdelijkheid van diensten vooral extern via bewaking door een onafhankelijke toezichthouder? Wat de laatstgenoemde betreft: worden rotte appels metterdaad tijdig gesignaleerd, op hun functioneren aangesproken en zo nodig verwijderd voor ze (nog) meer kwaad zullen aanrichten?

Recent konden we met eigen ogen aanschouwen dat er daadwerkelijk op beroepsbeoefenaren gelet wordt, daar was tuchtrecht in actie. Door het Hof van Discipline te 's-Hertogenbosch werd strafrechtadvocaat Bram M. op 22 april jongstleden wegens onprofessioneel gedrag van het tableau geschrapt. Emeritus hoogleraar neurochirurgie Kees T. moest zich op last van de inspectie een dag later voor het Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg in Amsterdam verantwoorden voor diens indiscreties over de gezondheidstoestand van een lid van de koninklijke familie en een oud-minister. Desondanks staat het functioneren van toezichthoudende instanties ter discussie. In de gezondheidszorg is de inspectie verantwoordelijk voor het toezicht, maar er is veel kritiek geuit op haar functioneren, onder andere door de Nationale ombudsman. Twee commissies bogen zich recent over hoe de inspectie werkt, respectievelijk de commissie-Van der Steenhoven en de commissie-Sorgdrager. In hun rapporten pleiten beide commissies voor een versterking van de rol van de inspectie en verbetering van haar werkprocessen.

Ook het naar behoren functioneren van de advocatuur staat ter discussie. In 2010 verkende Docters van Leeuwen de mogelijkheden voor verbetering van het toezicht op de advocatuur. In opdracht van de Orde van advocaten onderzocht oud-staatsraad Hoekstra vervolgens de kwaliteit, objectiviteit en integriteit van het toezicht op advocaten. Hij publiceerde zijn eindrapport januari jongstleden. Ook hij komt met een pleidooi voor meer en beter toezicht. De grootste gemene deler in al deze rapporten is dat toezicht beslist nodig is om het publieke belang te bewaken en voortdurend te borgen. Die mening lijkt keer op keer te worden bevestigd als zich weer een calamiteit heeft voorgedaan, die met beter toezicht had kunnen worden voorkomen.

Maar waarom raken sommige individuen de weg kwijt en waarom gaan organisaties in de fout? En waarom houdt dat nooit op? Als we wel genoeg inzicht in de wijze van ontstaan van al dat onheil zouden hebben, wie lukt het dan om dergelijke gebeurtenissen te voorkomen of anders tijdig te signaleren? Waarom kunnen ongewenste situaties zo lang voort blijven gaan en waarom

---

* Prof. dr. dr. R.W.M. Giard is hoogleraar methodologie en aansprakelijkheid bij de Erasmus School of Law, capaciteitsgroep privaatrecht, Erasmus Universiteit Rotterdam en redacteur van dit tijdschrift.

---

worden ongeschikte professionals (denk aan de Enschedese neuroloog) niet eerder aangepakt?

Het lijkt een obligate politieke reflex steeds na ieder incident om meer regelgeving en beter toezicht te vragen. Alle wijze mannen en vrouwen die zich over het functioneren van toezichthouders hebben gebogen vonden gemakkelijk goede argumenten om het toezicht te verbeteren en uit te breiden.

Meer regels en betere handhaving daarvan lijkt koren op de molen van juristen. Maar het juist aanpakken van een probleem vraagt eerst het adequaat te omschrijven om het dan wezenlijk te leren begrijpen: waar gaat het mis en waarom gaat het mis? Ook therapeutische acties moeten op hun waarde worden getoetst. Dat vraagt empirisch onderzoek en daarvoor zijn – liefst open – onderzoeksvragen en praktische experimenten nodig.

De opdracht aan rapporteur-Hoekstra was: 'U rapporteert als interim rapporteur toezicht advocatuur over de kwaliteit, objectiviteit en integriteit van het lokale toezicht op advocaten zoals dat wordt uitgeoefend door de lokale deken.' Dat is de formulering van de *doelstelling* van het onderzoek, maar dat is beslist geen *vraagstelling*. Die laatste opgave zou de vraag kunnen zijn: 'Waarom faalt het huidige systeem van lokaal toezicht en hoe zou dat kunnen worden verbeterd?'. Dat roept weer subvragen op als waaruit dan blijkt dat het huidige systeem niet goed functioneert, hoe dat komt et cetera. Daarom: eerst meer inzicht en als het écht nodig blijkt op geleide daarvan meer of beter toezicht.